

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Matthaei Tympii Aureum Specvlvm Principvm,
Consiliariorvm Iudicvm, Consvlvm, Senatorvm, Et Aliorvm
Magistratvum Cvm Ecclesiasticorum tum Politicorum
omnium**

Tympe, Matthäus

Coloniae Agrippinae, 1617

21 Etiam pacis tempore ciues in re militari exercere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52641)

illorum fit acrior, alijs fluminibus exceptis :
 crescunt, & confirmantur, qui exercitus longè
 educunt; soli sunt, quibus bellum domi inferunt
 (*Xenop. lib. 4. de rebus gestis Græc.*) 8. quemad-
 modum qui vespas volunt excindere, cum egre-
 infestant, multarum aculeis traduntur; qui in
 ignem admouent, cum adhuc sunt inclusa in
 aluarei, tacite vespas necant: ita qui inuadunt
 stem dum adhuc domi est, nec expectant di-
 veniat, feliciter ré gerunt. (*ibid.*) 9. ad dignum
 & famam pertinet, imperterritum esse non
 dō ad defendendum, sed etiam ad inferendum
 lijs arma. (*Liu. lib. 28.*)

SIGNVM XXI.

*Ciues in vo-
 militari
 exercere.*

ETIAM PACIS TEMPORE CI-
 in re militari exercere, vt ea instructi, cum
 opus fuerit, non ab epulis in antrum,
 sed ab arce in campum, à muro
 in hostem ruant.

Aristot. 2. Pol. c. 5. improvidi esse docet, qui
 in diē viuere, eaq; duntaxat videre, quæ
 pedem iacent. Cū valemus, cauendū est,
 morbū; cū in pace viuimus, præuidendū est
 in hostē incidamus: quippe tum maximè in-
 tur hostis, cū supini in otio dormimus, & in-
 ri in pace viuimus. Adhæc nulla ciuitas esse
 fortunata, cuius paci ab aliquibus non inuide-
 ergo pacis tempore de hoste & Marte cogitandum
 oportet, vt in pace securiores simus. Vt
 autissimè præcauemus morbum, cū sanitate

vires sunt: ita opportunius res bellicæ tractari non possunt, quàm cum in pace sumus, & consultissimè præuenimus hostem, cum tranquillitas & opes in ciuitate florent. Præterea periculosum est illud in ciuitate negligere, cuius vsu ciues & adiunandâ patriam experti, & ad propulsandum hostes parati fiunt: at vsu militaris exercitationis in pace hæc discunt ciues: ergo periculosum est rei militaris vsum in pace deponere. Addo, quòd iacula non præuisa magis feriant, & mala non præcognita vehementius urgeant. Quanto atrocius, & truculentius videbitur id bellum, quod ciues veluti in crepundijs pacis oscitantes de repentino opprimunt?

Quare cum Magistratus tranquillitatem à bellis externis esse perspexerit, Remp. curis vacuâ, vel præsidijs exercitioque militari nudatam, non patietur; sed eam armis instruet, & munitiõibus firmabit. Beatum esse prædicat Salomon illum, qui semper timet, hoc est, qui cautus & prouidus est, & ad omnia mala, quæ possunt illi accidere, depellenda paratissimus. Fluxa enim est hominum fides, magna vis inuidiæ, atque libidinis regnandi, multæ fraudes in vita communi versantur, varia denique est, & commutabilis, atq; infinitis casibus obiecta felicitatis humanæ conditio. Quædam potentissima regna & prouinciæ bellis perfunctæ, pace & otio cõstituto, inopinatis ruinis conciderunt. Persarum imperium armis partum, pax & otium deleuit. Græcorum opes ingentes eadẽ diuturnitas pacis absumpsit. Rõ. Imperium otium quoq; & nimia securitas, quod Cato futurum prædixerat, haud parum afflixit.

Deus

*Magna superbia armis
quæ sita, pace
& otio
conciderit.*

Deus Iudæis reliquit in Terra promissionis
petuos hostes, quos delere nequibant, ut in
rudiret ipsos, ut discerent certare cum hostibus
& haberent scientiam belligerandi, atque pe-
los in officio continerentur. *Ios. 15. 23. Iud. 3.*

1. Cùm *Cyrus* Lydam gentem maximè belli-
sam animaduerneret, primùm armis, tum rei
litaris exercitijs ei interdixit, hinc epulas &
bicines proposuit, postremò totam effœc-
tam & otiosam factam, exili voce pertem-
quam ante flamma & ferro vix superauit. *lib. 1.*

2. *Appius Claudius* in omni sermone nego-
Romanorum otio præferre solitus fertur. *Appi-
lus* tam demens est, qui otij dulcedinem ne-
riorum curis, si facultas securitasque cum
contingat, non præferendam censeat. Sed
prospiciens vir cautissimus, videbat id, quod
itus approbat, Romanam virtutem nego-
li, segnitie marcescere. *Petrarcha ex Liui.*

3. *Q. Metellus* bello 2. Punico, pulso tandem
Italia Hannibale, ac subacta Carthagine, cum
gaudio exultantibus, solus in Senatu graui ac-
cum specta sententia vsus est, ignorare se esse
vtrum ea victoria latabilior, an formidabilior
esset Reip. Sicut enim Hannibal Alpes in-
strepitu transgressus, concussa Italia, dormi-
tem Populum Romanum excitasset; ita verè
ne illo digresso, silentio & pacis reditu rursus
obdormiscerët, & quos labor ac metus exci-
rant, securus torpor opprimeret.

4. Catone Censorio, delendam esse Carthaginem
suadente, solus *Scipio Nasica* restitit. Futurum
nim asserebat, ut potentis hostis metu liber-

Romani, vel otio & ignauia torpescerent, vel in semutuo arma conuerterent. Quod non multo post, euerfa Carthagine, euenit. Tribunitijs enim Gracchorum furoribus coortis, bellorum ciuiliū seminaria iacta fuere.

5. *Maximinus senior*, priusquam ad Imperium conscenderet, sub Alexandro militans, quinto semper die in armis exercitum educebat, militarique more quotidie currendo atque luctando exercebat.

6. *Aristot. 6. Pol. c. 7.* suadet patribus filios suos dum etiamnum sunt iuuenes, viribusque integris ad leues & expeditas pugnas erudire, vt andem grandiores etate facti militarium operum opifices, duces, & athletæ fiant: vnde Ioan. Casus concludit athletarum palæstras in ciuitate rectè instituta esse permitendas hisce rationibus fretus.

1. Qui possunt patres suos filios ad pugnas erudire, arteque militari insti uere, si nulli sint, qui artem pugnandi & præliandi doceant & palæstræ ergo athleticæ esse debent, in quibus rei militaris scientia publicè exerceri possit, adeoque nuntiri bellica leges ciuitatis, vt cum ad mœnia, ad castra, ad classes venit, non solum vi, sed etiam arte; non armorum solum & equorum subsidio, sed vsu etiam & ingenio bellicosos hostes valeat sternere, & superare. 2. Inexpertis medici saepe aduersa valetudine laborantes perdunt & occidunt, sed rudes & imperiti milites seipsos mactant: est ergo necessarium, vt in rectè institutis ciuitatibus Olympica exercitia habeantur, in quibus militaris scientia sine sanguine, Martis furor sine periculo, hostis insidia & fraudes sine omni timore perdiscantur. Sapienter inquit Vegetius:

Qui desiderat pacem, præparet bellum: qui vi-
 riam cupit, militem imbuat diligenter: qui ser-
 dos optat euentus, dimicet arte, non casu: qui
 nemo eum prouocare, nemo audet offendere, qui
 intelligit superiorem fore, si pugnet. Athenien-
 ses Palladē in capite, hastam in dextera lu-
 neræ posuerunt, diu Lacedæmonijs paruere-
 donec in palæstra exercitati, ad tantas vires pe-
 uenerunt, vt victores victi superauerint. X. an-
 nis Laced. Attilum Regulum Romanum quæ-
 erunt, non tam virtute, quàm arte edomum
 contriuit. Quot Constles, quot legiones, quæ
 lumina Romanorum vntas Hannibal, Cartha-
 gensis ille, istius ferè artis auxilio, & ope ex-
 xit? quot vrbes deleuit? quot signa & castra
 stulit? An Romani (qui suum Capitolium in
 tissimo monte vrbs extruxerunt, statuatam
 Martis ad terrorem hostium in celsissima tur-
 dem turri graphicè æri insculptam cum omni-
 nere armorum ac tormentorum collocarunt,
 lum lacertis suis ac Martis impetu tot vrbes,
 gentes, tot imperia sibi subiecerunt? Fieri
 potuit, vt paucorum paucitas globum totius
 di tot sæculis, vt sola naturæ, sine arte millia
 verteret. Vtus huius scientiæ sunt numero in-
 niti, fama celebres, & laudis tuba digni. Nam
 defidiosos alacres ad pugnam, ex ignaris expo-
 tos, ex imbecillis fortes, ex incognitis & obli-
 ris nobiles magnanimosque duces efficit: theca
 la insidias prodit, furorem à moenibus ciuitatis
 pellit, castra figit, tormenta parat, vitam ciuium
 defendit, omnia denique pacis ornamenta le-
 uat. *Lege Veg. Frontinum, & Aelianum.*

Athenien-
 ses Palladē
 in capite
 hastam
 in dextera
 luneræ
 posuerunt.